

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 678/2024-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára a Petra Straku (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] zastúpeného JUDr. Milanom Kuzmom – advokátom Advokátskej kancelárie JUDr. Miroslav Katunský, JUDr. Milan Kuzma a spol., Floriánska 16, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 6Tos/84/2024-54 z 30. septembra 2024 takto

rozhodol:

1. Uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 6Tos/84/2024-54 z 30. septembra 2024 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd v spojení so základným právom na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 5 ods. 1 písm. a) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 6Tos/84/2024-54 z 30. septembra 2024 **zrušuje a vec vracia** Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Košiciach **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **1 331,33 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. októbra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 5 ods. 1 písm. a) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), svojho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv (ďalej len „listina“) uznesením krajského súdu

označeným v záhlaví tohto nálezu. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 678/2024-11 z 18. decembra 2024 ústavnú sťažnosť sťažovateľa prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

2. Z obsahu sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Michalovce sp. zn. 3T 97/2007 z 9. augusta 2007 bol odsúdený za zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi formou spolupáchateľstva na nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 6 rokov a 8 mesiacov.

3. Uznesením Okresného súdu Košice II. sp. zn. 5Pp/21/2012 z 2. apríla 2012 bol podmienene prepustený z výkonu trestu odňatia slobody a bola mu určená skúšobná doba v trvaní troch rokov.

4. Neskôr bol rozsudkom Okresného súdu Michalovce sp. zn. 3T/154/2016 z 28. novembra 2016 odsúdený za spáchanie obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi formou spolupáchateľstva na nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 8 rokov a 6 mesiacov.

5. Následne na to Okresný súd Košice II uznesením sp. zn. 5Pp 21/2012 z 20. januára 2017 rozhodol o vykonaní zvyšku v poradí prvého uloženého trestu odňatia slobody v trvaní 1 roka, 5 mesiacov a 24 dní.

6. Mestský súd Košice (ďalej len „mestský súd“) uznesením č. k. 45PP/23/2024-42 z 21. augusta 2024 rozhodol o návrhu sťažovateľa na podmienene prepustenie tak, že ho podmienene prepustil z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený oboma rozsudkami, a podľa § 68 ods. 1 Trestného zákona mu na nevykonaný zvyšok trestu uložil skúšobnú dobu v trvaní 5 rokov. Mestský súd vychádzal z právneho názoru, podľa ktorého sťažovateľ uložené tresty vykonáva (po započítaní väzby) od 14. apríla 2016, pričom zvyšok trestu z odsúdenia rozsudkom Okresného súdu Michalovce sp. zn. 3T 97/2007 už vykonal, a to vrátane zvyšku trestu odňatia slobody v trvaní 1 roka 5 mesiacov a 24 dní a 22. februára 2024 vykonal aj tri štvrtiny ďalšieho trestu uloženého mu rozsudkom Okresného súdu Michalovce sp. zn. 3T 154/2016. Mestský súd okrem tejto skutočnosti vychádzal aj z obsahu vykonaného dokazovania, na podklade ktorého uzavrel, že sťažovateľ ako odsúdený doterajším výkonom trestu preukázal polepšenie, čo potvrdzuje udelenie deviatich disciplinárnych odmien a kladné hodnotenie jeho správania počas väčšej doby výkonu uložených trestov. Vzhľadom na to a s prihliadnutím na jeho osobu nie je podľa mestského súdu potrebné považovať ho za „výrazne kriminálne narušeného páchatela“. Naopak, mestský súd bol toho názoru, že „... doteraz vykonaný trest splnil ochrannú, represívnu aj satisfakčnú funkciu. Aby bola naplnená aj prevýchovná funkcia trestu, má význam podmienene prepustenie odsúdeného, ktorému vzhľadom na charakter trestnej činnosti je možné stanoviť skúšobnú dobu v hornej polovici zákonnej výmery. Probačný dohľad nad jeho správaním nebolo potrebné ukladať, keďže povinnosť podrobiť sa ochrannému dohľadu odsúdenému vyplýva z výroku odsudzujúceho rozsudku.“

7. Krajský súd napadnutým uznesením zrušil uznesenie mestského súdu a žiadosť sťažovateľa zamietol. Svoje rozhodnutie krajský súd odôvodnil tým, že „... podľa ustanovenia § 68 ods. 5 Tr. zák. opätovné podmienene prepustenie odsúdeného z výkonu toho istého trestu je zo zákona vylúčené“.

8. Sťažovateľ považuje argumentáciu krajského súdu za ústavne neudržateľnú, pretože vykonal celý zvyšok trestu odňatia slobody, ktorý mu bol nariadený uznesením Okresného súdu Košice II

sp. zn. 5Pp/21/2012, a zároveň viac ako 3/4 trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený rozsudkom Okresného súdu Michalovce sp. zn. 3T/154/2016, na ktorý sa § 68 ods. 5 Trestného zákona nevzťahuje. Naopak, sťažovateľ je toho názoru, že na účely podmieneneého prepustenia je irelevantné poradie, v ktorom boli jednotlivé tresty odňatia slobody nariadené. Ako už bolo uvedené, do dnešného dňa odsúdený vykonal celý trest odňatia slobody uložený rozsudkom Okresného súdu Michalovce sp. zn. 3T/97/2007, teda je zrejmé, že z už vykonaného trestu odňatia slobody odsúdený ani nežiadal byť podmienene prepustený. Odsúdený splnil formálne podmienky na podmienene prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený rozsudkom Okresného súdu Michalovce sp. zn. 3T/154/2016, a povinnosťou porušovateľa bolo skúmať, či odsúdený splnil aj materiálne podmienky na podmienene prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. Namietol tiež porušenie pravidiel kontradiktórnosti, keď súd po doručení sťažnosti prokurátora túto doručil len samotnému sťažovateľovi a nedoručil ju aj jeho právnomu zástupcovi.

II.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie krajského súdu:

9. K namietanému porušeniu princípu kontradiktórnosti konania krajský súd konštatoval neopodstatnenosť sťažovateľom predloženej argumentácie, keďže (i) sťažovateľovi bolo 3. septembra 2024 doručené uznesenie mestského súdu sp. zn. 45PP/23/2024 z 21. augusta 2024 (podľa doručky v súdnom spise na č. 1. 45 spisu), (ii) obhajca sťažovateľa bol na verejnom zasadnutí konanom 21. augusta 2024 prítomný a oboznámený s dôvodmi rozhodnutia a (iii) sťažovateľovi boli doručené dôvody sťažnosti prokurátora 10. septembra 2024 a (iv) spis bol predložený krajskému súdu na rozhodnutie 13. septembra 2024, ktorý o prokurátorom podanej sťažnosti (v) rozhodol 30. septembra 2024. Následne krajský súd poukázal na to, že písomné vyhotovenie uznesenia bolo zrealizované v lehote 10 kalendárnych dní a napokon 10. októbra 2024 bolo doručené obhajcovi sťažovateľa, ako aj jemu samotnému.

10. Krajský súd sa stotožnil so sťažovateľom prezentovaným výkladom § 66 ods. 3 Trestného zákona, ale pripomenul, že pri posudzovaní splnenia podmienok podmieneneého prepustenia je potrebné vychádzať zo zmyslu/účelu tohto inštitútu, ktorý nepredpokladá pozitívne rozhodnutie v dôsledku dobrého správania odsúdeného počas výkonu trestu odňatia slobody, teda ako odmenu za dobré správanie počas výkonu trestu odňatia slobody po uplynutí zákonom stanovenej doby výkonu trestu odňatia slobody bez zreteľa na účel trestu. Podľa krajského súdu je potrebné zohľadniť aj samotný účel trestu, ktorý obsahuje viac komponentov, na ktoré je potrebné komplexne prihliadať pri konečnom rozhodnutí a ktorých podstatou je dôvodnosť predpokladu, že odsúdený povedie v budúcnosti na slobode riadny život s minimalizáciou rizika jeho recidívy. V naznačenom smere je podľa krajského súdu potrebné prihliadnuť na to, že sťažovateľ bol dosiaľ súdne trestaný za zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi formou spolupáchateľstva, za čo bol odsúdený na nepodmienený trest odňatia slobody, z ktorého bol podmienene prepustený. Práve počas skúšobnej doby podmieneneého prepustenia sa neosvedčil a dopustil sa ďalšieho obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi formou spolupáchateľstva, čím došlo podľa

krajského súdu v krátkej časovej súvislosti ku gradácii drogovej trestnej činnosti. Práve táto skutočnosť je rozhodujúca pre celkové komplexné posúdenie splnenia podmienok podmieneného prepustenia, kde výsledkovo nie je zabezpečená pozitívna prognóza vedenia riadneho života sťažovateľa do budúcnosti.

11. Napokon krajský súd uzavrel, že v čase vydania napadnutého uznesenia nebol vykonaný celý zvyšok trestu odňatia slobody v trvaní jedného roka a piatich mesiacov, ktorý mu bol nariadený uznesením Okresného súdu Košice II sp. zn. 5PP/21/2012 z 20. januára 2017, tak ako to vyplýva z § 68 ods. 2 Trestného zákona, čo predstavuje formálnu prekážku podmieneného prepustenia odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody.

II.2. Replika sťažovateľa:

12. Sťažovateľ zotrval na svojej argumentácii, podľa ktorej mestský súd predložil spis krajskému súdu predčasne, čím mu tak odňal možnosť vyjadriť sa k sťažnosti prokurátora, a krajský súd bez toho, aby považoval za vykázané doručenie napadnutého uznesenia, nemal vo veci konať a rozhodnúť.

13. Sťažovateľ sa nestotožňuje s právnym názorom krajského súdu, podľa ktorého zmysel podmieneného prepustenia nie je v tom, aby za dobré správanie bol odsúdený automaticky podmienne prepustený po uplynutí stanovenej doby bez zreteľa na účel trestu. Podľa sťažovateľa krajský súd v posudzovanom prípade ani len neskúmal splnenie podmienok podmieneného prepustenia, ale len poukazom na § 68 ods. 5 Trestného zákona skonštatoval, že opätovné podmienne prepustenie odsúdeného z výkonu toho istého trestu je zo zákona vylúčené. Sťažovateľ je presvedčený o tom, že sa na jeho prípad nevzťahuje § 68 ods. 5 Trestného zákona, pretože trest odňatia slobody uložený mu rozsudkom Okresného súdu Michalovce sp. zn. 3T 97/2007 už vykonal, a to vrátane zvyšku trestu odňatia slobody v trvaní 1 roka 5 mesiacov a 24 dní a z trestu odňatia slobody uloženého mu rozsudkom Okresného súdu Michalovce sp. zn. 3T 154/2016 vykonal zákonom stanovenú hranicu $\frac{3}{4}$. Formálne teda 22. februára 2024 splnil zákonnú podmienku na podanie návrhu na podmienne prepustenie.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

14. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu aj v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 88/07).

15. Ústavný súd taktiež pripomína, že z ústavy nevyplýva základné právo na to, aby bolo žiadosti odsúdeného o podmienne prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody vyhovie (III. ÚS 355/2021, I. ÚS 36/2022). Posúdenie splnenia zákonných podmienok podmieneného prepustenia je vecou sudcovskej úvahy. Uvedenému nasvedčuje aj samotná formulácia § 66 ods. 1 Trestného poriadku, v zmysle ktorého súd *môže* odsúdeného podmienne prepustiť na slobodu, ak sú na to splnené tam uvedené podmienky. Ústavný súd by ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) mal v zásade rešpektovať rozhodnutie všeobecného súdu o žiadosti o podmienne prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. Je však povolaný zasiahnuť, ak je

výklad všeobecných súdov výrazom zjavného faktického omylu či logického excesu, čím vybočuje zo zásad spravodlivého procesu, a je tak prejavom svojvôle (nálezy Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 715/04 z 1. decembra 2005 a sp. zn. I. ÚS 2201/16 z 3. januára 2017).

III.1. K namietanému porušeniu princípu kontradiktórnosti konania:

16. Ústavný súd sa detailne zaoberal východiskami/hľadiskami relevantnými pre posúdenie princípu kontradiktórnosti konania v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo svojom náleze sp. zn. I. ÚS 155/2020 (body 33 až 36). V rámci rozhodovacej činnosti ESLP najskôr prevládal formalistický prístup, podľa ktorého bola kontradiktórnosť vnímaná absolutisticky a povinnosť zaslať vyjadrenie protistrane bola daná bez ohľadu na obsah doručených vyjadrení, teda aj v prípade, ak neobsahuje žiadne nové skutkové a právne argumenty. Neskôr začal ESLP k otázke posudzovania kontradiktórnosti pristupovať menej rigidne a pripustil, že je potrebné zohľadniť aj to, či vyjadrenie protistrany obsahovalo také skutkové alebo právne argumenty, ktoré by mohli ovplyvniť výsledok sporu alebo či zvolené právne riešenie dávalo vôbec nejaký priestor na diskusiu (pozri rozsudok ESLP Vokoun proti Českej republike z 3. 7. 2008, sťažnosť č. 20728/05, § 26). Tento druhý (neformalistický) prístup teda pripustil, že zásada kontradiktórnosti nemá absolútny charakter a nejde o porušenie práva na spravodlivý proces, ak by vyjadrenie nemalo vplyv na výsledok konania. Napokon možno v judikatúre ESLP badať aj taký prístup, ktorý skutočnosť, že nedoručené vyjadrenie by nemalo žiadny vplyv na rozhodnutie vo veci (pretože neobsahovalo žiadne nové skutkové a právne argumenty a nebolo podkladom pre rozhodnutie), považuje za dôvod neprípustnosti sťažnosti v zmysle čl. 35 ods. 3 písm. b) dohovoru. Neprípustnosť sťažnosti v týchto prípadoch je teda opretá o kritérium neprijateľnosti vytvorené protokolom č. 14, ktorý sa premietol do čl. 35 ods. 3 písm. b) dohovoru. Podľa tohto článku jednou z podmienok, ktorú musí ESLP skúmať, je aj to, či bola sťažovateľovi namietaným postupom spôsobená podstatná ujma [v oficiálnom slovenskom preklade čl. 35 ods. 3 písm. b) dohovoru: „či sťažovateľ nebol významným spôsobom znevýhodnený“] (pozri *Holub proti Českej republike*, rozsudok zo 14. 12. 2010, sťažnosť č. 24880/05).

17. Z predostretej rozhodovacej činnosti ESLP vyplýva, že pri skúmaní porušenia zásady kontradiktórnosti konania je potrebné zohľadniť materiálny a formalistický prístup a zaoberať sa otázkou dopadu porušenia tohto princípu na „výsledkovú spravodlivosť“ príslušného konania, hoc aj v jej parciálnej časti.

18. Zohľadnením materiálneho prístupu musí ústavný súd konštatovať, že postupom krajského súdu v sťažnostnom konaní došlo k porušeniu princípu kontradiktórnosti konania, keďže rozhodol opačne ako mestský súd, pričom ale v čase pred vydaním samotného rozhodnutia v dôsledku pochybenia na strane súdu nedisponoval ani vyjadrením sťažovateľa a ani jeho právneho zástupcu v konaní. Možno teda konštatovať, že sťažovateľ bol v dôsledku tohto postupu v sťažnostnom konaní „významným spôsobom znevýhodnený“. Z dôvodu riadneho zastúpenia sťažovateľa v konaní o podmiennečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody nie je možné aprobovať postup krajského súdu, ktorý sťažnosť prokurátora doručoval len samotnému sťažovateľovi, a nie aj jeho právnenému zástupcovi. Podstatné pritom bolo, že prokurátor v podanej sťažnosti poukázal na nemožnosť podmiennečného prepustenia sťažovateľa v dôsledku nesplnenia formálnej podmienky vyplývajúcej z § 68 ods. 5 Trestného zákona v spojení s § 66 ods. 3 Trestného zákona,

teda argumentoval tými námietkami, pre ktoré napokon krajský súd sťažnosťou napadnuté rozhodnutie mestského súdu zrušil. Išlo teda o pre vec podstatnú argumentáciu, ku ktorej sa tak sťažovateľ *de facto* nemal možnosť vyjadriť. Z materiálneho hľadiska teda krajský súd rozhodoval v sťažnostnom konaní len na podklade jednej názorovej línie.

19. Právo účastníkov konania na doručenie podkladu (návrhu), na základe ktorého sa vo veci koná (teda nie akéhokoľvek podania protistrany), treba nepochybne považovať za súčasť práva na spravodlivý proces. Nedoručenie takéhoto návrhu účastníkovi konania vytvára stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasť práva na spravodlivý proces (I. ÚS 100/04, I. ÚS 314/2011).

20. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že krajský súd sťažovateľom napadnutým postupom porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.2. K namietanému nesprávnemu právnemu posúdeniu:

21. Podľa § 66 ods. 1 Trestného zákona môže súd odsúdeného podmieniene prepustiť na slobodu, ak odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život. Podľa § 67 ods. 1 Trestného poriadku osoba odsúdená za obzvlášť závažný zločin alebo osoba odsúdená na trest odňatia slobody podľa § 47 ods. 2 okrem osoby odsúdenej na doživotie môže byť podmieniene prepustená až po výkone troch štvrtín uloženého trestu odňatia slobody.

22. Podľa § 66 ods. 3 Trestného zákona ak odsúdený má vykonať viac trestov odňatia slobody, odsúdený môže byť podmieniene prepustený najskôr po výkone súčtu pomerných častí uložených trestov podľa odseku 1 písm. a) až c), § 67 ods. 1 a 2 a celého zvyšku trestu podľa § 68 ods. 2 Trestného zákona.

23. Podľa § 68 ods. 5 Trestného zákona opätovné podmieniene prepustenie z výkonu toho istého trestu nie je možné.

24. Krajský súd v napadnutom uznesení rozhodol o zamietnutí žiadosti sťažovateľa o podmieniene prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, keď konštatoval, že síce sťažovateľ vykonal zvyšok trestu z predchádzajúceho podmieniene prepustenia a 22. februára 2024 vykonal aj tri štvrtiny ďalšieho trestu uloženého mu za obzvlášť závažný zločin, avšak nesprávne rozhodol, keď sťažovateľa prepustil z výkonu trestu odňatia slobody, z ktorého výkonu už bol raz prepustený (s poukazom na § 68 ods. 5 Trestného zákona).

25. Ústavný súd už pomerne dlho judikuje (III. ÚS 341/07, III. ÚS 72/2010), že všeobecný súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale môže a musí sa od neho odchyliť, ak to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť alebo niektorý z ústavnoprávnych princípov. Teda pri výklade a aplikácii právnych predpisov nemožno opomínať ich účel a zmysel, ktorý nie je vyjadrený len v slovách a vetách toho-ktorého zákonného predpisu, ale i v základných princípoch právneho štátu.

26. Nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov, ktorá zahŕňa aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov, je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický

postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu.

27. Alebo, inak povedané slovami prof. Holländera, „*Interpretácia právnej normy bez akceptácie jej zmyslu a účelu vedie k absurdným dôsledkom, ktoré robia z právneho poriadku nie systém, ale obyčajný, viac-menej náhodný zhluk noriem.*“. Orgánom verejnej moci a predovšetkým všeobecným súdom tak nemožno tolerovať pri interpretácii zákonných ustanovení (a to aj procesných) prílišný formalistický postup, ktorý vedie k zjavnej nespravodlivosti (I. ÚS 155/2017).

28. Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

29. «*Ustanovenie čl. 152 ods. 4 má povahu generálneho príkazu adresovaného všetkým subjektom, ktoré vo svojej činnosti interpretujú a aplikujú pramene práva. V právnom štáte možno rozumne očakávať a vyžadovať, aby orgány štátu, rovnako ako všetky ostatné orgány verejnej moci, ale aj subjekty súkromného práva (fyzické osoby a právnické osoby) pri výklade a uplatnení všeobecne záväzného právneho predpisu postupovali v súlade s ústavou. Preto príkaz čl. 152 ods. 4 zaväzuje každého, subjekty verejného aj súkromného práva. ... príkaz čl. 152 ods. 4 zakladá povinnosť orgánov verejnej moci postupovať podľa čl. 152 ods. 4 ex offio. Predpokladom uplatnenia čl. 152 ods. 4 v činnosti orgánu verejnej moci teda nie je „uplatnenie nároku“ oprávnenou osobou s voliteľnými právnymi účinkami, pri ktorých ten, kto požiada, aby sa voči nemu konalo v súlade s čl. 152 ods. 4, má právo vyžadovať dodržanie ústavného príkazu, kým ten, kto výslovne nepožiada o rešpektovanie príkazu čl. 152 ods. 4 ústavy, nezíska oprávnenie na postup podľa čl. 152 ods. 4 ústavy.*» (Ústava Slovenskej republiky – komentár, druhé prepracované vydanie, február 2007, Ján Drgonec, s. 1144). Inými slovami, z judikatúry ústavného súdu sa podáva, že čl. 152 ods. 4 ústavy má charakter generálneho interpretačného princípu vždy uplatňovaného ústavným súdom vo svojej rozhodovacej činnosti (IV. ÚS 383/08, III. ÚS 66/2012).

30. Ústavný súd vo svojej judikatúre stabilne uplatňuje zásadu prednosti ústavne konformného výkladu (II. ÚS 148/06, IV. ÚS 186/07, PL. ÚS 15/98.), z ktorej okrem iného vyplýva, že v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb. Inak povedané, všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd. Ústavný súd pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 182/07).

31. Vychádzajúc z prezentovaných ústavných východísk, je potrebné v okolnostiach veci akcentovať neprípustnosť výkladu zákonnej normy § 66 ods. 3 Trestného zákona v spojení s § 68 ods. 5 Trestného zákona krajským súdom. Pripustením takého výkladu by totiž nastala situácia, keď by sťažovateľ *a priori* (ani len formálne) nemohol požiadať o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody za situácie vzniknutého súbehu výkonu viacerých trestov odňatia slobody, ak jeden z vykonávaných trestov má povahu výkonu zvyšku trestu.

32. Pre vec je podstatné konštatovať, že sťažovateľ podal žiadosť o podmieňené prepustenie z výkonu druhého trestu odňatia slobody v čase, kedy už podľa § 67 ods. 1 Trestného zákona vykonal príslušnú časť uloženého trestu odňatia slobody a zároveň vykonal (v numerickom sčítaní) aj príslušný zvyšok trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený v poradí prvým rozsudkom, a zároveň až potom, ako už začal vykonávať iný trest odňatia slobody. Sťažovateľ teda nepožiadala o podmieňené prepustenie z výkonu toho istého trestu odňatia slobody (rozumej aj prvého trestu odňatia slobody), ale iného trestu odňatia slobody (rozumej aj druhého trestu odňatia slobody), keď až v priebehu jeho výkonu bolo rozhodnuté o povinnosti sťažovateľa dovykonať zvyšok trestu, z ktorého bol podmieňene prepustený.

33. Okresný súd teda pri výklade § 66 ods. 3 Trestného zákona postupoval zákonne a ústavne konformne, keď uzavrel, že sťažovateľ uložené tresty vykonáva (po započítaní väzby) od 14. apríla 2016 a zvyšok trestu z prvého odsúdenia už vykonal (vrátane zvyšku trestu odňatia slobody) a 22. februára 2024 vykonal aj tri štvrtiny ďalšieho trestu uloženého mu v poradí druhým rozsudkom. V naznačenom smere ústavný súd aprubuje argumentáciu sťažovateľa, podľa ktorej *„splnil formálne podmienky na podmieňené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený rozsudkom Okresného súdu Michalovce sp. zn. 3T/154/2016 zo dňa 28.11.2016 a povinnosťou porušovateľa bolo skúmať, či odsúdený splnil aj materiálne podmienky na podmieňené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody“*, keď § 68 ods. 5 Trestného zákona sa na výkon trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený rozsudkom Okresného súdu Michalovce sp. zn. 3T 154/2016 z 28. novembra 2016, *„nevzťahuje“*.

34. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny v spojení so základným právom na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a podľa čl. 5 ods. 1 písm. a) dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia. Krajský súd bol v zmysle už uvedeného ústavnekonformného výkladu povinný konštatovať splnenie formálnych podmienok na podmieňené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody a preskúmať naplnenie materiálnych podmienok, čo bude jeho úlohou po vrátení veci ústavným súdom [čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

35. Sťažovateľ si v ústavnej sťažnosti uplatnil aj nárok na finančné zadosťučinenie. Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy najmä v prípadoch, keď vzhľadom na charakter porušenia základných práv a slobôd sťažovateľa nie je možné zaistiť úplnú nápravu zrušením rozhodnutia, opatrenia alebo uvedením do pôvodného stavu a rozhodnutie ústavného súdu konštatujúce porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa nepredstavuje ani v kombinácii s ďalšími opatreniami na zabránenie pokračovania v porušovaní základných práv a slobôd v budúcnosti dostatočnú nápravu zisteného porušenia ústavnosti, čo však nie je prípad sťažovateľa. Porušenie tohto práva môže byť krajským súdom zhojené po vrátení veci na ďalšie konanie.

V. Trovy konania

36. Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2024 (prevzatie a príprava zastupovania a písomné podanie sťažnosti ústavnému súdu) a jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2025 (replika k vyjadreniu krajského súdu). Vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), Základná sadzba tarifnej odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 predstavuje v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky sumu 343,25 eur a náhrada hotových výdavkov za každý úkon právnej služby podľa § 16 ods. 3 predstavuje sumu 13,73 eur. Základná sadzba tarifnej odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2025 predstavuje v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky sumu 371 eur a náhrada hotových výdavkov za každý úkon právnej služby podľa § 16 ods. 3 predstavuje sumu 14,84 eur. Za tri úkony právnej služby patrí preto sťažovateľovi náhrada trov konania spolu vo výške 1 099,80 eur, ktorú ústavný súd zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože právny zástupca sťažovateľa je platiteľom tejto nepriamej dane.

37. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnenmu zástupcovi sťažovateľov vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných a vyúčtovaných do 31. decembra 2024 použil ústavný súd sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 % a v prípade úkonu právnej služby realizovaného a vyúčtovaného po 1. januári 2025 použil ústavný súd sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 23 %.

38. Priznanú náhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. novembra 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu